

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 5, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК: 336.647/.648

*О. М. Павлова,
старший викладач, Дніпропетровська державна фінансова академія
Є. Ш. Ісхаков,
старший викладач, Дніпропетровська державна фінансова академія*

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*O. M. Pavlova,
senior lecturer, Dnepropetrovsk state financial academy
Y. Sh. Iskhakov,
senior lecturer, Dnepropetrovsk state financial academy*

FINANCIAL RESOURCES OF AGRARIAN SECTOR OF ECONOMY IN UKRAINE

Статтю присвячено аналізу фінансових ресурсів як економічної категорії. В сучасних умовах господарювання значної ваги в загальній ефективності діяльності підприємства набувають фінансові ресурси. Фінансові ресурси слід розглядати як одну з найважливіших економічних категорій. У статті запропоновано узагальнене визначення поняття «фінансові ресурси». Зроблено акцент на стратегічному розвитку підприємств за рахунок ефективного використання фінансових ресурсів. Авторами досліджено рівень розвитку фінансових ресурсів аграрного сектору економіки України. Надано рекомендації щодо підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами на сільгосп підприємствах для забезпечення їх конкурентоспроможності.

In today's economy financial resources acquire considerable influence in general efficiency of enterprise activity. Financial resources should be regarded as one of major economic categories. Generalized determination of concept "financial resources" is offered in the article. The emphasis is put on strategic development of enterprises due to the effective use of financial resources. The level of development of financial resources of agrarian sector of economy in Ukraine is analyzed by authors. Recommendations of increase in efficiency of financial resource management at agricultural enterprises their competitiveness support are given in the article.

Ключові слова: фінансові ресурси, ліквідні активи, кредитування, сільгоспвиробники, ефективність виробництва, конкурентоспроможність.

Key words: financial resources, liquid assets, crediting, agricultural producer, efficiency of production, competitiveness.

Постановка проблеми. Традиційно склалося, що дослідженням фінансово-економічних відносин сільськогосподарських підприємств і організацій приділялося набагато менше уваги, ніж підприємствам і організаціям інших галузей народного господарства. Крім того, фінансові ресурси, як економічна категорія, переважно розглядалися в основному на глобальному рівні (народного господарства, країни), а не на рівні окремих господарюючих суб'єктів. Лише в останні роки намітився деякий прогрес в дослідженні даної проблеми. В сучасних умовах господарювання питання, пов'язані з розумінням сутності фінансових ресурсів, їх ролі та значення у підприємницькій діяльності стають все більш актуальними.

Необхідність виживання в умовах жорсткої конкуренції та ринкових відносин вимагає від господарюючих суб'єктів пильної уваги до організації фінансування виробництва, вибору оптимальних джерел формування фінансових ресурсів, їх структури і ефективного використання. Це вимагає знання сутності фінансових ресурсів, глибокого вивчення теоретичних і практичних питань фінансового менеджменту як системи управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх наукових досліджень свідчить про те, що питання фінансових ресурсів підприємств різних галузей економіки є досить популярною темою. Серед останніх публікацій необхідно виділити дослідження таких вчених як: Недільська Л.В., Вовк В.М., Белов В.О., Гудзь О.Є., Саблук П.Т.

Метою статті є дослідження категорії фінансові ресурси і визначення їх обсягу в аграрному секторі економіки.

Вклад основного матеріалу. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств залежить від низки факторів, але на нашу думку, такий фактор як доступ до фінансових ресурсів та уміння ними управляти, відіграє дуже важливу роль, тому що з ним взаємопов'язана решта факторів конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Джерела фінансування підприємств аграрного сектору економіки можна поділити на такі групи:

- державне фінансування;
- фінансові ресурси підприємств;
- кредитні ресурси та інвестиції.

Розглянемо загальне визначення терміну «фінансові ресурси». У фінансово-економічному словнику цей термін тлумачиться як сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні держави та суб'єктів господарювання і є джерелом їх виробничого й соціального розвитку, характеризують фінансовий стан економіки і поділяються на централізовані (створюються на рівні держави) і децентралізовані (створюються на рівні підприємств, організацій, об'єднань) [1].

Белов В.О. вважає, що «фінансові ресурси – це власні та запозичені джерела коштів суб'єкта господарювання, які призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат по розширеному відтворенню й економічному стимулюванню працюючих, за їх допомогою підприємство погашає виниклі поточні зобов'язання перед ланками фінансової й кредитної системи. В процесі діяльності фінанси міняють свою форму на матеріальну та можуть бути використані для забезпечення певних витрат процесу відтворення з метою отримання економічних вигод у майбутньому» [2].

Відзеркалює сучасні фінансові умови господарювання і дефініція запропонована Гудзь О.Є.: «фінансові ресурси підприємства – це сукупність усіх високоліквідних наявних активів, які перебувають у розпорядженні підприємства й призначені для виконання фінансових зобов'язань і розширеного відтворення» [3].

Недільська Л.В. у своєму дисертаційному дослідженні дає наступне трактування: «фінансові ресурси підприємства – це економічна категорія, що відображає

сукупність усіх грошових коштів або прирівняних до них високоліквідних активів (грошового капіталу), які були чи можуть бути вкладені у фізичний продуктивний капітал. Цей капітал в процесі господарської діяльності відновлюється і капіталізується через нерозподілений прибуток, який знову авансується в активи підприємства. При цьому фізичним продуктивним капіталом є оборотні та оборотні активи підприємства, джерела фінансування яких відображаються у пасиві» [4]. На відміну від наведених вище, основний акцент в цьому здійснюється на високій мобільності фінансових ресурсів і конкретизує форми їх прояву.

Вовк В.М. вважає, що фінансові ресурси підприємства – це кошти, за рахунок яких формуються власний і позиковий капітал, що використовується для придбання активів і здійснення звичайної діяльності з метою забезпечення економічної вигоди, а також застосовується у випадку виникнення надзвичайних подій [5].

Таким чином узагальнюючи викладене вище можна зазначити, що фінансові ресурси – це ліквідні активи, що наявні та забезпечують звичайну діяльність підприємства з метою стратегічного розвитку. Ми акцентували увагу саме на стратегічному розвитку як кінцевій меті діяльності підприємства на майбутнє. Також на нашу думку звужувати обсяг фінансових ресурсів тільки до високоліквідних активів не дуже доцільно. Швидке перетворення на гроші, за умови відповідної ринкової кон'юнктури і дисконту, можливе навіть по активах з низькою ліквідністю.

Фінансові ресурси, збільшуються за рахунок прибутку від основної діяльності з виробництва і реалізації певної продукції (товарів, робіт, послуг). За правом власності вони можуть бути власними (залежно від форми власності це приватний, пайовий чи акціонерний капітал) і невластими (позичені, тобто отримані у вигляді позик).

Власні фінансові ресурси – це кошти, які утворюються в результаті господарської діяльності підприємства та інвестуються в його розвиток. Вони формуються за рахунок чистого прибутку, амортизаційних відрахувань, дооцінки товарних запасів, виручки від реалізації власного майна підприємства та ін. Власні фінансові ресурси є джерелом поповнення власного капіталу і становлять внутрішні або залучені джерела коштів, що служать для подальшого розвитку підприємства. Наявність в організаціях і господарюючих підприємствах власних фінансових ресурсів забезпечує їм реальну економічну самостійність.

Невласні (позичені) фінансові ресурси – це кошти, які утворюються за рахунок залучення до господарської діяльності підприємства фінансових ресурсів інших підприємств або фізичних осіб з метою збільшення власного капіталу.

Невласні фінансові ресурси виступають у вигляді позикових фондів (позики банків та інших фінансових та нефінансових організацій), залучених засобів (кредиторська заборгованість організаціям, підприємствам, установам і фізичним особам) та засобів, одержаних безоплатно.

Інша класифікаційна ознака – напрям використання. Згідно цієї ознаки фінансові ресурси поділяють на цільові та універсальні. Універсальні, на відміну від цільових, можуть бути використані на будь-які цілі. Цільові фінансові ресурси передбачають конкретний напрям їх застосування. До них відносяться кошти амортизаційного, резервного, спеціального фондів, кошти бюджетних асигнувань, кошти страхових відшкодувань та інші.

Сільгоспідприємства України потребують виваженої політики в галузі запозичень та форм розрахунків між контрагентами. Основними кредитодавцями для фермерських господарств є комерційні банки, кредитні спілки, лізингові компанії. Інші форми, як-то розповсюджені на заході пенсійні фонди, які теж здійснюють активну інвестиційну діяльність, доки що не доступні українським підприємствам. Хоча підприємства, в рамках створення власних пенсійних фондів, можуть акумулювати певну кількість фінансових ресурсів, але дана практика майже не використовується в аграрному секторі.

Проведемо дослідження фінансових ресурсів у аграрному секторі економіки. Важливим напрямом використання бюджетних коштів є фінансування аграрного комплексу, підтримка вітчизняного сільгоспвиробника та охорона земель державної власності. Це підтверджується і тим, що аграрний сектор вважається одним з пріоритетів розвитку держави. Контрольними заходами встановлено непоодинокі випадки використання державних коштів з порушенням чинного законодавства. На рис. 1 зображено видатки загального спеціального фондів державного бюджету.

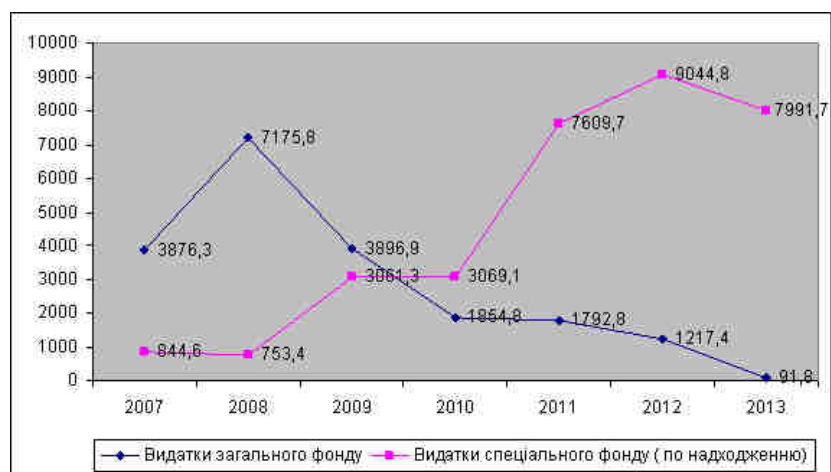

Рис. 1. Динаміка обсягів державної підтримки АПК за рахунок коштів загального та спеціального фондів державного бюджету, млн. грн.

У 2013 році Міністерство аграрної політики і продовольства не здійснювало кредитування фермерських господарств за наявності залишків невикористаних бюджетних асигнувань у сумі 21,4 млн. грн. і надходження коштів від повернення раніше наданих кредитів у сумі 3,5 млн. гривень. За наявності залишків невикористаних бюджетних асигнувань у сумі 3 млрд. 747,0 млн. грн. і повернених коштів у сумі 1 млрд. 889,5 млн. грн. на формування Аграрним фондом державного інтервенційного фонду і закупівлю матеріально-технічних ресурсів для потреб сільськогосподарських товаровиробників спрямовано 450,1 млн. грн., або 6,3 % річного плану (7,2 млрд. гривень).

За попередніми підсумками фінансовий результат від основної діяльності (рослинництво, тваринництво та надання послуг у рослинництві і тваринництві) сільськогосподарських підприємств (крім малих) у 2013р. становив 12,5 млрд. грн. прибутку проти 24,1 млрд. грн. у 2012р., рівень рентабельності (без урахування бюджетних дотацій і доплат) у цілому склав 11,5% проти 20,2% у попередньому році. Прибутки від виробництва продукції сільського господарства і надання послуг у рослинництві і тваринництві отримали 66,9% підприємств, у середньому на 1 підприємство сума прибутку становила 3,1 млн. грн. (у 2012р. – відповідно 74,6% і 3,5 млн. грн.). У той же час, 33,1% підприємств отримали від сільськогосподарського виробництва збитки, сума яких у розрахунку на 1 підприємство складала 2,1 млн. грн. (у 2012р. – відповідно 24,5% і 1,6 млн. грн.).

Про основні економічні результати діяльності сільськогосподарських підприємств у галузі сільського господарства у 2013р. свідчать дані, які наведені в табл. 1.

Таблиця 1.
Основні економічні результати сільськогосподарських підприємств у галузі сільського господарства у 2013р.

Показники	Чистий дохід (виручка) від реалізації, млн. грн.	Фінансовий результат від реалізації*, млн. грн.	Рівень рентабельності*, %	Рівень рентабельності* у 2012 р., %
1	2	3	4	5
Продукція сільського господарства і послуги	121268,4	12497,8	11,5	20,2
Рослинництво і тваринництво	116985,4	11905,4	11,3	20,5
Рослинництво	89101,7	9060,9	11,3	22,3

Зернові та зернобобові культури	46126,	785,5	1,7	15,2
Насіння соняшнику	20621,1	4634,1	29,0	45,8
Ріпак	6172,0	480,7	8,4	21,4
Цукрові буряки (фабричні)	1216,1	32,1	2,7	15,7
Картопля	793,5	144,0	22,2	-21,5
Овочі відкритого ґрунту	635,4	52,0	8,9	-6,8
Інша продукція рослинництва	13537,4	2932,5	27,6	12,0
<i>Тваринництво</i>	27883,7	2844,5	11,4	14,3
Велика рогата худоба на м'ясо	1986,4	-1512,6	-43,2	-29,5
Свині на м'ясо	6353,7	11,8	0,2	2,0
Вівці і кози на м'ясо	36,7	-18,8	-33,9	-40,0
Птиця на м'ясо**	1141,0	-125,1	-9,9	-7,2
Молоко	7860,5	930,2	13,4	2,3
Яйця курячі	7308,9	2357,2	47,6	52,6
Вовна	2,1	-5,7	-73,0	-61,0
Інша продукція тваринництва	3194,4	1207,5	60,8	80,0

* Без ПДВ, бюджетних дотацій і доплат; до оподаткування.

** Без промислової переробки

У 2013р. сільськогосподарськими підприємствами, як і в попередньому році, був отриманий позитивний результат від діяльності як у рослинництві, так і в тваринництві.

У рослинництві підприємствами отримано 9060,9 млн. грн. прибутку, а рентабельність склала 11,3% (у 2012р. відповідно 17029,8 млн. грн. і 22,3%).

У звітному році було зафіксовано зниження рівня рентабельності виробництва більшості продукції рослинництва. Зокрема, прибутковість зернових і зернобобових культур скоротилася з 15,2% у 2012р. до 1,7% у 2013р., соняшника – з 45,8% до 29,0%, ріпаку – з 21,4% до 8,4%, цукрових буряків (фабричних) – з 15,7% до 2,7%.

Поряд з цим, за підсумками 2013р. суттєво зросла рентабельність виробництва картоплі – з мінус 21,5% у 2012р. до 22,2% у 2013р. Також спостерігається зростання рентабельності виробництва овочів відкритого ґрунту, прибутковість якого становила 8,9% проти мінус 6,8% у 2012р.

У галузі тваринництва, як і в попередньому році, було рентабельним вирощування свиней на м'ясо та виробництво молока і яєць. Порівняно з 2012р. прибутковість молока збільшилася з 2,3% до 13,4%, але зменшилася прибутковість виробництва яєць з 52,6% до 47,6% та вирощування свиней на м'ясо – з 2,0% до 0,2%.

У 2013р. вирощування сільськогосподарських тварин на м'ясо залишилося не ефективним. Так, ще більш збитковим стало виробництво м'яса великої рогатої худоби, рентабельність якого становила мінус 43,2% проти мінус 29,5% у 2012р., птиці – мінус 9,9% проти мінус 7,2%, вовни – мінус 73,0% проти мінус 61,0%. Проте, зменшилася збитковість вирощування на м'ясо овець і кіз, яка становила мінус 33,9% проти мінус 40,0% у 2012р.

У цілому від діяльності в галузі тваринництва підприємствами отримано 2844,5 млн. грн. прибутку, а загальний рівень рентабельності становив 11,4% (у 2012р. відповідно – 3169,6 млн. грн. і 14,3%). З табл. 2 ми можемо простежити зміни витрат на виробництво продукції сільського господарства 2013 року порівняно з 2012 роком.

Таблиця 2.
Витрати на виробництво продукції сільського господарства (у розрахунку на 1ц., грн.)

Показники	2013р.	2012р.
1	2	3
Зернові і зернобобові культури	106,57	121,30
Насіння соняшнику	194,99	223,53
Цукрові буряки (фабричні)	32,60	33,88
Картопля	129,02	126,48
Овочі відкритого ґрунту	102,29	79,18
Велика рогата худоба на м'ясо	2186,39	2056,63
Свині на м'ясо	1404,26	1336,00
Вівці і кози на м'ясо	1377,39	2539,60
Птиця на м'ясо	825,18	816,96
Молоко	151,11	242,63
Яйця курячі на 1000 шт.	423,56	378,84
Вовна	2269,35	1894,00

Для підтримки сільськогосподарського виробництва, за попередніми підсумками, у 2013р. на рахунки сільськогосподарських підприємств (крім малих) фактично надійшло 391,9 млн. грн. прямих бюджетних дотацій і 6494,8 млн. грн. за рахунок податку на додану вартість. У цілому за 2013р. підприємствами отримано майже 6,9 млрд. грн. бюджетних коштів, або 756,4 тис. грн. у розрахунку на 1 підприємство (у 2012р. – 6,5 млрд. грн. і 705,2 тис. грн. відповідно).

Рівень сукупного індексу витрат на виробництво сільськогосподарської продукції у березні 2014р. порівняно з лютим 2014р. становив 108,1%, у січні-березні 2014р. порівняно з січнем-березнем 2013р. – 96,9%, у т.ч. індекс цін на матеріально-технічні ресурси промислового походження, що використовуються в сільському господарстві, склав відповідно 106,2% та 98,4%.

Кредити сільськогосподарським підприємствам на кінець лютого 2014 року становили 44,3 млрд. грн. Після скорочення у січні, у лютому залишки за зазначеними кредитами збільшилися на 8,1%, або на 3,3 млрд. грн. Приріст було сформовано за рахунок зростання кредитів, наданих в іноземній валюті на 23,1% – до 14,0 млрд. грн., у національній валюті – на 2,3% – до 30,3 млрд. грн.

У річному обчисленні темпи приросту кредитів сільськогосподарським підприємствам у лютому становили 26,4% (у січні – 19,2%).

У розрізі строків погашення в річному обчисленні найвищий темп приросту (32,1%) спостерігався за середньостроковими кредитами. Порівняно з попереднім місяцем він прискорився на 30,9 в.п. Залишки за короткостроковими кредитами збільшилися на 30,0%. Водночас залишки за довгостроковими кредитами скоротилися на 5,8%.

У розрізі валют у річному обчисленні прискорилося зростання кредитів, наданих як у національній, так і в іноземній валютах. Швидшими темпами зростали кредити в іноземній валюті (на 35,3%). Приріст кредитів, наданих у національній валюті, становив у лютому 22,6%.

Обсяг нових кредитів, наданих сільськогосподарським підприємствам скоротився порівняно з попереднім місяцем на 2,7% – до 4,6 млрд. грн. Нових кредитних договорів в іноземній валюті було укладено на загальну суму 1,2 млрд. грн., або на 11,9% менше, ніж у січні. Обсяг кредитів, наданих у національній валюті, збільшився за місяць на 0,9% – до 3,4 млрд. грн. Показник середнього значення нових кредитів за останні 12 місяців становив у лютому 5,6 млрд. грн. У річному обчисленні обсяг нових кредитних договорів зменшився на 0,7%.

Прострочена заборгованість за кредитами сільськогосподарським підприємствам на кінець лютого поточного року становила 2,8 млрд. грн., з яких 2,0 млрд. грн. – за кредитами в національній валюті. Зростання простроченої заборгованості в річному обчисленні на 14,4% відбулося переважно за рахунок збільшення заборгованості за кредитами в іноземній валюті на 44,8%.

Процентна ставка за кредитами сільськогосподарським підприємствам (без урахування овердрафту) становила 17,3% річних, вона підвищилася порівняно з

попереднім місяцем на 1,9 в.п. Порівняно з січнем 2014 року вартість кредитів у національній валюті подорожчала на 2,0 в.п. – до 20.5% річних. Кредити в іноземній валюті порівняно з попереднім місяцем подешевшали на 0,1 в.п. – до 8.1% річних. Порівняно із лютим 2013 року інтегрована середньозважена процентна ставка за кредитами сільськогосподарським корпораціям підвищилася на 2,9 в.п., у тому числі за кредитами в національній валюті – на 1,1 в.п., за кредитами в іноземній валюті – на 0,7 в.п.

Інвестиційна діяльність у сільському господарстві України у 2013 році здійснювалася на фоні тенденції зростання обсягів капітальних інвестицій і вищих темпів їх приросту в галузі порівняно з відповідними показниками по економіці. Якщо загалом по економіці в 2011 і 2012 роках ці темпи склали відповідно 19 і 8%, то у сільському господарстві – 31 і 11%.

Основним джерелом фінансування інвестицій у сільському господарстві у 2013 році були власні кошти товаровиробників. При цьому інвестиційні можливості сільськогосподарських підприємств обмежувало очікуване скорочення доходів від реалізації продукції.

Частка власних коштів товаровиробників у джерелах фінансування інвестицій була на рівні 70%, а кредитів – близько 20%.

Зросли обсяги прямих іноземних інвестицій. Якщо у 2012 році їх приріст до відповідного періоду попереднього року склав 109 млн. дол. США, то лише в січні-червні 2013 року – 77 млн. дол. США або 10%. При збереженні такої динаміки прямі іноземні інвестиції у виробництво продукції сільського господарства зросли на 120 млн. дол. США і сягнули на кінець року близько 850 млн. дол. США. Таким чином, частка прямих іноземних інвестицій у сукупних інвестиціях сільського господарства склала 5%.

Таким чином можна зазначити, що в розпорядженні сільгоспідприємств в 2013 році знаходився більший обсяг фінансових ресурсів, але це не призвело до збільшення їх прибутковості, що свідчить про неефективне управління та частково викликане погіршенням економічного стану в економіці держави.

Висновки. Аналізуючи поняття фінансових ресурсів необхідно відмітити, що основною ціллю їх створення є саме стратегічний розвиток. Стратегічний розвиток є основною ціллю діяльності підприємства, забезпечуючи йому довгострокову конкурентноздатність. Агросектор економіки України має достатній конкурентний потенціал. Який забезпечує, в тому числі, зростаючий обсяг фінансових ресурсів. За статистикою, обсяг фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств у 2013 році збільшився, але ефективність (прибутковість) діяльності погіршилася. Це свідчить про необхідність раціоналізації підходів до співвідношення фінансових ресурсів (власні та позичені), необхідність зниження процентних ставок по залученим кредитам тощо. Також викликає занепокоєність погіршення ефективності сільгоспвиробників. Дана ситуація викликана як погіршенням економічної ситуації в Україні та негативними очікуваннями товаровиробників в наслідок загострення політичної конфронтації, так і загальним низьким рівнем ефективності в агросекторі.

З огляду на отримані у 2013 році результати інвестування виробництва сільськогосподарської продукції у наступних роках слід посилити заходи щодо активізації інвестиційної діяльності національних товаровиробників і залучення зовнішніх інвестиційних ресурсів.

Інвестори зацікавлені вкладати кошти у ті галузі сільського господарства, де є високий рівень прибутковості підприємств, експортоспроможність, високі темпи зростання масштабів виробництва, а також кращі умови ліквідності інвестицій.

Крім ресурсів національних інвесторів в АПК, потрібно використати можливість залучення іноземних інвестицій. Основні обсяги інвестицій в Україну надходять з держав, з якими українські підприємства (сільськогосподарські і переробні) мають стабільні й міцні зв'язки і в реалізації продукції яких є взаємна зацікавленість.

Література.

1. А. Г. Загородній Фінансово-економічний словник /А. Г. Загородній, Г. А. Вознюк, К.: Знання, 2007.- 1072 с. 2007
2. Белов В.О. До питання сутності фінансових ресурсів АПК // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету. Випуск 214: В 4 т. Том I. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2006. – С. 67-72.
3. Гудзь О.Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія / Гудзь О.Є. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007 – 578 с.- С.30
4. Недільська Л.В. Фінансові ресурси як економічна категорія / Л.В. Недільська // Вісн. ЖНАЕУ. – 2009. – № 2, т. 2. – С. 261–269.
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Національний банк України – офіційне інтернет представництво [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
7. Рахункова палата України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/16743264>

References.

1. Zahorodnij, A. H. and Vozniuk, H. A. (2007), *Finansovo-ekonomichnyj slovnyk* [Financial and economic dictionary], Znannia, Kyiv, Ukraine.
2. Bielov, V.O. (2006), "To the question of essence of financial resources of AIC", *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky. Zbirnyk naukovykh prats' Dnipropetrovs'koho natsional'noho universytetu*, vol. 214, no. 4, pp. 67-72.
3. Hudz', O.Ye (2007), *Finansovi resursy sil'skohospodars'kykh pidpryemstv* [Financial resources of agricultural enterprises], NNTs IAE, Kyiv, Ukraine.
4. Nedił's'ka, L.V. (2009) "Financial resources as economic category", *Visnyk ZhNAEU*, vol. 2, no. 2, pp. 261-269.
5. State Statistics Service of Ukraine (2014), "News", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 19 May 2014).
6. National Bank of Ukraine (2014), "Statistical publications and analytical surveys", available at: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index> (Accessed 15 May 2014).
7. Accounting Chamber of Ukraine (2013), "Archive of publications", available at: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/16743264> (Accessed 10 May 2014).

Стаття надійшла до редакції 19.05.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"